

Критика. Бібліографія

ЛЮДИ ЕПОХИ, ЛЮДИНА-ЕПОХА

*(Професор Володимир Полек: творчість і доля на тлі доби / упоряд.,
вст. стаття, прим. С. Хороба. Івано-Франківськ:
Місто-НВ, 2024. 432 с.)*

Є особливий різновид літературознавства: зворушливо-пам'яттєвий з емоційністю як обов'язковою її складовою. Це літературознавство у персоналіях, яке вчить не забувати, говорить про тяглість традиції та спадкоємність у науковому світі. Яскравим прикладом такого літературознавства є книга, присвячена пам'яті відомого українського літературознавця, бібліографа та краєзнавця, професора Володимира Полека (упорядкування професора Степана Хороба), що побачила світ з нагоди його столітнього ювілею.

Це альбом спогадів його колег та учнів, в яких науковець постає як людина, залюблена у свою справу, свій фах, у книгу, у місто, в якому мешкав.

Володимир Полек працював у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника з 50-х років до 1999 року, і за цей час виховав не одне покоління вчителів української мови та літератури, опублікував чимало книг, наукових статей та краєзнавчих розвідок. Мало за честь також бути його студенткою. Він вражав своїм глибоким інтелектуалізмом, тактом, делікатністю та інтелігентністю, вмінням працювати з книгою, хоча мабуть, він і сам був книгою, книгою тієї епохи, коли слово багато важило, коли воно могло вільно мовитися не лише українською, а й латиною, польською чи французькою, коли йому довірялося, і це мало сенс. Учений, академізму якого та ерудованості міг би позаздрити будь-який штучний інтелект, бо на відміну нього, несправжнього, він, справжній, ніколи не помилявся.

У цій книзі ви не знайдете повної та вичерпної біографії літературознавця, адже більшість авторів хотіли сказати щось глибоко своє про Володимира Полека, щось таке, чого не прочитати в офіційних біографіях, щось таке що олюднює спогади. Його називають і «людиною-містом», «закоханим у книжку», «галицьким інтелігентом», «Робінзоном Крузо на заселеному острові», «унікальним енциклопедистом», «непересічною особистістю», «архіваріусом літератури краю і ченцем в миру», «подвижником українства», «тим, хто залишив слід», «живою енциклопедією». І це далеко не весь список. А з окремих шматочків особистих

спогадів, ескізів емоцій, фактів-рисочок постає мозаїка творчості і долі науковця на тлі тієї доби, якій він належав, чи то вона належала йому, людини, яка добре чулася у світі книг, але й ніколи не почувалася зайвою у світі людей.

У виданні також представлено вибране листування науковця (він активно листувався з діячами науки та культури з 1961 року і фактично до самої смерті) та бібліографічний покажчик праць Володимира Полека, яких налічується більше півтори тисячі. Такі книги були би неповними без старих фотографій, в яких спиняються миті усмішок, розмов, зустрічей та поглядів на розгорнутих сторінках книг.

Як зазначає Степан Хороб у передмові до видання, «Відомо, що втрата значного діяча (а таким, безперечно, був Володимир Теодорович), коли він відходить у вічність, – завжди гірка і якийсь час позначається на полі його діяльності. Втрата Полека була особливо відчутна, бо ми враз збагнули, що мине, мабуть, ще не один рік, а може, зміниться й ціле літературно-краєзнавче покоління, аж поки прийде у творче середовище достойна цієї постаті заміна».

А я думаю, чи комфортно йому було би у нашій новій епосі, де людина як скарбничка знань викликає радше подивування, аніж захоплення, де залюблення у паперові книги викликає частіше поблажливу усмішку, а сама книга – то більше про декор інтер'єрів. Тоді, в рік його смерті, ще не розумілося, що з такими, як він відходить епоха, тихо, спокійно, галантно поступаючись новим часам, не засуджуючи їх та не критикуючи. І цей збірник не лише Володимира Полека, й про його добру, ту добру, за якою завжди сумуватимемо, бо в ній було те, що вартує і знання, і пам'яті, і спогаду.

Ольга Деркачова, м. Івано-Франківськ